

ראש השנה לאילנות

מדוע אומרים ראש השנה לאילנות ולא ראש השנה לעצים?

המילים עץ ואילן הן נרדפות, עץ מלשון המקרא ואילן מלשון חכמים. מאחר שראש השנה לאילן נזכר לראשונה במשנה (במסכת ראש השנה), הוא נקרא בפינו עד היום ראש השנה לאילנות, המילה עץ משמשת גם בלשון חכמים אך בעיקר במובן wood (החומר), כמו 'כלי עץ'.

מה עוד באתר? האם יוצאים לנטוע, לטעת, ליטע או לטוע? מה צורת הרבים של סלסילה? מהי עלנה ומהו אָשְבּוּל?

מדור באתר לכבוד ט"ו בשבט

חידון מיוחד לט"ו בשבט

פעילויות מקוונות באתר האקדמיה

■ **אתם בבית בימי הסגר?** אתם מוזמנים להיכנס למדור מיוחד באתר ובו שפע של פעילויות להעשרת העברית מהבית לכל המשפחה. **לצפייה בתכנים**

■ **עוד חוזר הניגון** – נותרו כרטיסים לפעילות המקוונת שבוחנת קשרי לשון בין פיוטים קדומים לזמר הישראלי המתחדש – ההרצאה תלווה באתנחתות מוזיקליות שבהן ינגנו השירים. **לפרטים ולרכישת כרטיסים**

■ **השתלמויות מקוונות** – נותרו כרטיסים אחרונים להשתלמויות בחודש הבא: **סדנת פיסוק, סדנת כתיב, סדרת הרצאות 'הבלשנות לענפיה'**

שלושים למותו של משה ברור

פרופ' משה ברנר, יליד 1919, הלך לעולמו שבע ימים ומעשים. פרופ' ברור היה חתן פרס ישראל, לימד גאוגרפיה בכמה אוניברסיטאות, ודורות של ילדים ומבוגרים גדלו וגדלים על האטלסים שחיבר.

בין שאר פעליו, פרופ' ברנר שימש יושב ראש ועדת השמות הממשלתית. בתפקידו זה הוא יזם את חידוש כללי התעתיק של האקדמיה ללשון העברית מתוך שיתוף פעולה בין כל הגורמים הנוגעים בדבר ובראשם האקדמיה וועדת השמות הממשלתית.

במלאת שלושים למותו אנו מביאים כאן לזכרו ריאיון מצולם שנערך עימו לפני כמה שנים במסגרת המיזם "במו פיהם", ובו הוא מספר בחדות ובצלילות את זיכרונותיו על מאורעות ועל אישים.

לצפייה בריאיון

הנביא יחזקאל ובדי האילן

השפה העברית עשירה במילים המציירות את חלקי העץ בכלל ואת ענפיו בפרט. טעימה מן השפע הלשוני הזה מספק לנו הנביא יחזקאל בלשונו הפיוטית והייחודית.

בדמותו את ממלכת אשור לארז אומר יחזקאל: "הנה אשור ארז בלבנון, יפה ענף וחרש מצל וגבה קומה ובין עבתיים היתה צמרתו. מים גדלוהו, תהום רממתהו [...] על כן גבהא קמתו מכל עצי השדה, ותרכינה סרעפתיו ותארכנה פארטו ממים רבים בשלחו. בסעפתיו קננו כל עוף השמים ותחת פארטיו ילדו כל חית השדה ובצלו ישבו כל גוים רבים. ויף בגדלו בארך דליותיו כי הנה שרשו אל מים רבים" (לא, ג-ז).

להרחבה על המילים הנרדפות המשמשות לצד המילה הרגילה ענף

שקד הוא עץ פרי ממשפחת הוורדיים הידוע בפריחתו המרהיבה בגוני לבן וורוד בשלהי החורף.

פרי עץ השקד נזכר בתנ"ך כאגוז מאכל טיפוס: "קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בָּטְנִים וּשְׁקָדִים" (בראשית מג, יא). עתיקותו של השם, שזיהויו ההיסטורי ודאי, עולה גם מן המקבילות הקרובות לו בלשונות שמיות עתיקות: באוגריתית ובפניקית בצפון, באכדית במזרח, ובלשונות אתיופיות בדרום.

השם הרווח שקד'ה התקבע בפי הדוברים הודות לשרי הילדים הידוע 'השקדיה פורחת'. כך נתקבלה בלשון הדיבור מעין הבחנה – 'שקדייה' לשם העץ ו'שקד' לשם הפרי.

להרחבה

נתלה באילן גבוה כנוסח המקובל היום או נתלה באילן גדול במטבע המקורי – פירושו 'הסתמך על מי שמבין בדבר'.

כדי להראות את גלגולה של האמירה, ניתלה באילן גדול – התלמוד. כשהיה רבי עקיבא חבוש בבית האסורים, נתן לו רבי שמעון בר יוחאי חמש עצות, ואחת מהן: "אם ביקשת ליחנק, היתלה באילן גדול" (פסחים קיב ע"א). מהי התמונה שברקע העצה הזאת? אם רצונך למות בתלייה דווקא, אל תתלה את עצמך על עץ קטן וחלש, אלא בחר לך עץ גדול שאפשר לסמוך עליו. זאת ההנחיה כפשוטה. והפירוש המושאל, כבר מימי הביניים, הוא: אם רצונך לשכנע בצדקתך, אמור את דבריך בשמו של אדם גדול וידוע.

להרחבה

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

להתראות באיגרת הבאה!